

FÖRSVARETS LEDNING

»FÖRSVARSGRENSTÄNKANDET» — risken för att försvarets helhetsintressen äventyras av benägenheten för hänsynstagande till speciella kår- och fackintressen inom de olika officerskårerna — har sedan länge utsatts för energiska, inte sällan arroganta, angrepp i försvarsdebatten. Mera välmenande än sakligt välorienterade förslag har stundom framförts, att tiden vore inne att »slå ihop försvarsgrenarna». Kritiken har ofta skjutit över målet, därför att den inte tagit hänsyn till att specialiseringen av arbetsuppgifterna — som bekant till övervägande del utbildningsuppgifter — gjort tredelningen av organisationen *i fred* naturligt motiverad. *Krigsorganisationen* åter präglas redan av ett betydande mått av integration. Att denna nödvändiga samverkan måste göras mera lättflytande torde inte av någon bestridas. De väsentliga problemen på detta område är i själva verket de befälsfrågor som behandlas i den av general Kolmodin m. fl. nyligen framlagda utredningen om Försvarets högsta ledning (SOU 1960: 12). Utredningen döljer inte, att »försvarsgrenstänkandets» problem och risker spelat en betydande

roll vid dess överväganden. »Sammanlagningen» avvisas dock av praktiska skäl. »Den militärtekniska utvecklingen har icke medfört att det nu eller inom den tid som kommittén anser sig kunna överblicka — en period av omkring tio år — finns tillräckligt starka skäl för att sammanföra all verksamhet, som syftar till att uppätta förband, i en organisation under direkt ledning av toppmyndigheten eller av en enda myndighet under denna. Då vidare ett dylikt system säkert skulle bli alltför komplicerat och tungrott och därmed föga effektivt, utgör det enligt kommitténs mening icke något praktiskt alternativ till nuvarande ordning.»

Så mycket viktigare då, att toppmyndigheten får en konstruktion som säkerställer enhetligheten i den högsta ledningen. Utredningen erkänner utan omsvep, att det nu tillämpade systemet med i viss mån kollegial militärledning inte visat sig tillfredsställande: det har medfört för mycket av ömsesidig »orientering» i stället för verklig debatt, försvarsgrenscheferna har i alltför stor utsträckning varit bundna vid de specialintressen som företrätts av deras respektive

staber. Den föreslagna lösningen, med en väsentlig förstärkning av Överbefälhavarens befogenhet ifråga om långsiktsplanering och operativ ledning förefaller vara en ofrånkomlig reform. Naturligt är också, att i samband härmed överföra det operativa stabsarbetet för marinens och flygvapnets del till försvarsstaben. Den nuvarande ordningen har varit sakligt olämplig genom operationsplanläggningens splittring på tre staber och psykologiskt irriterande genom talet om armédominansen inom försvarsstaben. Även om denna dominans på sistone varit mindre utpräglad, och även om arméofficera-rens framträdande roll i viss mån varit en nödvändig konsekvens av försvarsstabens egenartade uppgift att för armén bestrida de operativa uppgifter som för de andra försvarsgrenarnas del handlägges inom marin- och flygstaberna, kan det inte bestridas, att förhållandet faktiskt vållat olust inom de andra försvarsgrenarna till uppenbart men för samarbetet.

Den föreslagna ordningen att den högre stabspersonalen regelmässigt skall fullgöra en del av sin utbildningstjänstgöring vid »annan» försvarsgren synes väl ägnad

att främja samverkan mellan olika intressen till det helas bästa. På denna punkt synes det dock böra övervägas att gå ännu ett steg längre. Så länge krigsmakten förblir organiserad på tre försvarsgrenar måste mänskligt att döma en tendens till ensidigt betonande av de »egna» synpunkterna komma att finnas. Ett sätt att begränsa vådorna härav torde vara, att Överbefälhavaren inte endast finge sin operativa befogenhet förstärkt, utan även tillförsäkrades ett betydande inflytande över befordringarna inom de olika försvarsgrenarna. Det kan antagas, att det i så fall snart skulle bli allmänt bekant, att en väsentlig merit inte längre vore ett nitiskt hävdande av den egna försvarsgrenens särintressen utan ådagalagt intresse för samverkan med »de andra». Officerskårerna i stort skulle då förmodligen snart nog komma att präglas av samma laginställning som utredningen eftersträvar för de blivande försvarsstabsaspiranterna. Hela krigsmakten skulle därigenom fungera smidigare enligt de samlade intentioner ÖB och hans nya försvarsstab i det moderna krigets tid måste komma att företräda.